

УДК 657.31.012.7
DOI: 10.60022/2(4)-19S

Гавриленко Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Україна

Navrilenko Nataliia

Candidate of Economic Sciences

Associate Professor, Department of Economics, Accounting and Entrepreneurship

Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Ukraine

ORCID: 0000-0002-2043-3917

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗБЛОКУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ У ВОЄННИЙ ЧАС

Анотація. Як відомо, успішно зареєстрована податкова накладна має прямий вплив на формування податкового кредиту платника ПДВ, однак за часту трапляються випадки, коли в процесі здійснення господарської діяльності орган фіскальної служби безпідставно зупиняє реєстрацію податкової накладної – блокує реєстрацію в Єдиному реєстрі податкових накладних. Зазвичай такі дії податкового органу супроводжуються вимогами надати невизначений перелік документів і, як наслідок – фактична відмова у реєстрації податкової накладної. Крім того, окремою проблемою в низці випадків є рішення комісії Державної фіскальної служби щодо віднесення суб'єкта господарювання до категорії таких, що відповідають критеріям ризиковості, а це загалом ускладнює процес реєстрації податкових накладних, а також потребує додаткових зусиль для скасування такого рішення. Безумовно, така ситуація створює низку перешкод для нормального здійснення підприємницької діяльності та завдає відчутних незручностей. Однак ці незручності є переборними. Варто зазначити, що законодавством передбачено досудовий порядок оскарження таких дій і рішень податкового органу. Разом із тим, найбільш ефективним способом розблокування податкової накладної, виведення підприємства з категорії «ризикових» і зобов'язання фіскального органу зареєструвати податкову накладну – є звернення до адміністративного суду з відповідною позовною заявою.

Ключові слова: податкова система, фінанси, бізнес, облік і звітність в оподаткуванні, податкові перевірки, податкові спори, війна, податок на додану вартість.

CURRENT PROBLEMS OF UNBLOCKING TAX ORDERS IN WARTIME

Abstract. As is known, a successfully registered tax invoice has a direct impact on the formation of a VAT payer's tax credit, however, there are often cases when, in the process of carrying out economic activities, the fiscal service body unjustifiably stops the registration of a tax invoice – blocks registration in the Unified Register of Tax Invoices. Usually, such actions of the tax authority are accompanied by requirements to provide an indefinite list of documents and, as a result, an actual refusal to register the tax invoice. In addition, a separate problem in a number of cases is the decision of the State Fiscal Service Commission to classify a business entity as one that meets the risk criteria, which generally complicates the process of registering tax invoices, and also requires additional efforts to cancel such a decision. Of course, such a situation creates a number of obstacles to the normal conduct of business activities and causes significant inconvenience. However, these inconveniences are surmountable. It is worth noting that the legislation provides for a pre-trial procedure for appealing such actions and decisions of the tax authority. However, the most effective way to unblock a tax invoice, remove an enterprise from the «risky» category, and oblige the fiscal authority to register the tax invoice is to file a claim with the administrative court.

After February 24, 2022, the State Fiscal Service began to massively block the registration of tax invoices in the Unified Register of Tax Invoices. Such a simple procedure at first glance has become a real obstacle for VAT payers. The tax authority constantly finds a reason to block the registration of a tax invoice, and this is an obstacle for the taxpayer in carrying out his business activities, because often the contract with counterparties contains a clause on payment of the full cost of the goods only after registration of the tax invoice. This leads

to the fact that the enterprise cannot receive full payment for the goods and, in addition, the VAT payer does not have a tax credit. In this study, we will consider the nuances of unblocking tax invoices in wartime.

Keywords: *tax system, finance, business, accounting and reporting in taxation, tax audits, tax disputes, war, value added tax.*

Постановка проблеми. Податок на додану вартість (надалі – ПДВ) присутній майже у кожній угоді, кожній транзакції він додає свій відсоток, нагадуючи цим, що податки є частиною життя. ПДВ є одним із основних джерел бюджетних доходів майже в усіх країнах світу, включаючи Україну. За даними Всесвітньої організації торгівлі, ПДВ застосовується в більш ніж 160 країнах, його ставки варіюються від 5 до 27 відсотків. Якщо звернутися до історії ПДВ в Україні, то слід згадати, що цей податок був запроваджений у 1992 році і з того періоду зазнає частих змін, що пов'язано з економічними умовами та політичними рішеннями, а наразі ще й умовами воєнного стану. Слід наголосити на дію низки пільг з ПДВ, які охоплюють такі категорії, як постачання медичних засобів і сільськогосподарської продукції. Також доцільно звернути увагу на те, що відмовитися від застосування таких податкових пільг неможливо, оскільки це прямо передбачено Податковим кодексом, а саме його підпунктом 30.4 [1].

І хоча правила постійно змінюються разом із змінами в податковому законодавстві, однак адміністрування ПДВ залишається складним процесом, основною метою якого є забезпечення своєчасного нарахування та сплати податку до бюджету. Тому тема реєстрації платників ПДВ, обліку і звітності, автоматизованого моніторингу та блокування і розблокування податкових накладних завжди є актуальною. Наразі під час воєнного стану вітчизняний бізнес має безліч проблем, щоб вижити на ринку сьогодення, ще й гостроти додає проблема з реєстрацією податкових накладних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив війни на податкову систему України вивчали такі науковці, як Гавриленко Н. [2], Дмитрик О. і Казмірук К. [3], Носевич В. і Артюх О. [4], Ксьонжик І. та Мацьків Г. [5], Бородкін О. та Ємець Р. [6], Юшко С. [7] та інші. Роботи згаданих науковців зосереджені на різноманітних проблемах податкової системи в період воєнного стану.

В той же час відсутні роботи, в яких вивчення проблем розблокування реєстрації податкових накладних та виведення підприємств з категорії ризикових, носило б комплексний характер. Крім того, недостатньо дослідженими залишаються окремі питання адміністрування ПДВ, а саме – розблокування податкових накладних в умовах воєнного стану.

Метою статті є аналіз впливу війни на адміністрування ПДВ в Україні, дослідження причин, які спонукають блокування податкових накладних.

Виклад основного матеріалу. З далекого 2018 р. питання блокування податкових накладних є проблемою, яка суттєво впливає на розвиток бізнесу. Запровадивши перший Порядок зупинення реєстрації ПН та РК, держава фактично створила штучні умови для перевірки будь-якої господарської операції. В останні повоєнні роки найбільш обговорюваним питанням адміністрування ПДВ є блокування податкових накладних. Блокування податкових накладних – це механізм, з допомогою якого податкові органи тимчасово зупиняють реєстрацію накладних у разі виявлення потенційних ризиків ухилення від сплати податків. Це здійснюється з метою боротьби з фіктивними операціями та схемами неправомірного відшкодування ПДВ. Така політика держави обумовлена бажанням мінімізувати перехід приватного сектору у тінь та оптимізацію податкового навантаження.

На практиці, цей інструмент боротьби зачасту використовується або необґрунтовано, або помилково. Блокування стосується всіх платників ПДВ, що часом спричиняє серйозні труднощі як фінансового, так і адміністративного характеру, оскільки процес розблокування може тривати довгий час і вимагає значного збору документів.

Після 24 лютого 2022 року Державна фіскальна служба почала масово блокувати реєстрацію податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних. Така проста на перший погляд процедура стала справжньою перешкодою для платників ПДВ. Податковий орган постійно знаходить причину, щоб заблокувати реєстрацію податкової накладної, а це для платника податку є перепорою в здійсненні його господарської діяльності, адже зачасту в договорі з контрагентами є пункт про сплату повної вартості товару тільки після реєстрації податкової накладної. В таблиці 1 зведено основні причини блокування податкових накладних податковою службою.

Таблиця 1

Причини блокування податкових накладних (позиція податкової служби)

Причина блокування ПН	Позиція ДПС і думка автора
Причина № 1 – у новоствореного підприємства на сформована позитивна податкова історія	Але це закономірно! Те, що новостворене підприємство ще не встигло сформувати податкову історію, співпрацюючи зі своїми контрагентами, є очевидним. Вважаємо, що такий критерій, як «наявність позитивної податкової історії», є штучно створеним. Єдиний критерій «позитивності» в сенсі здійснення господарської операції – це її економічна доцільність
Причина № 2 – відсутність достатньої кількості трудових ресурсів.	На думку ДПС будь-яка комерційна діяльність потребує значних трудових ресурсів, тобто, коли на підприємстві є лише директор і декілька найманих працівників, то ця операція є просто неможливою. Водночас, ДПС не бере до уваги, що виробничі підприємства неспинно розвиваються та постійно оптимізують свої потужності, а це призводить до зменшення людського фактору. Окрім цього, ДПС не стежить за розвитком ШІ, який уже сьогодні замінює велику кількість працівників і тенденція буде лише посилюватися. Також не враховується цілком законне бажання бізнесу менше витрачати і більше заробляти, налаштовувати свої бізнес-процеси таким чином, щоб вони вимагали меншого залучення найманих працівників, та оптимізувати витрати, пов'язані з оплатою праці. Також незрозумілою є межа «достатності» і хто її встановлює.
Причина № 3 – відсутність належної матеріально-технічної бази для здійснення господарської операції	На часах великої індустріальної революції така позиція ДПС є застарілою і більше підходить до далекого і недалекого минулого, коли кожне підприємство повинно було мати верстати, заводи та ще багато рухомих і нерухомих активів. А як бути, коли залучаються підрядники на аутсорс? Навіщо підприємству придбавати у власність неліквідне майно, яке буде використане декілька разів для закриття конкретної угоди. Хмарні сховища позбавляють господарюючих суб'єктів необхідності придбавати фізичні накопичувачі та десь їх інсталювати. Щодо аграріїв, то у них використовуються агродрони, які оприскують поля ефективніше, ніж колісні оприскувачі, до того ж займають значно менше місця та мають меншу вартість.
Причина № 4 – відсутність місць зберігання товару в платника податку	Вважаємо, що ДПС не враховує той факт, що сьогодні для будь-якої торговельної компанії не обов'язково мати склад, на якому вона буде зберігати товар. Так, система дропшипінгу дає комерції безмежний простір для розвитку. Великі логістичні компанії мають власні складські потужності та можуть забезпечити безперервне сполучення між постачальником бізнесу та його кінцевим споживачем. Водночас, суть господарської діяльності господарюючого суб'єкта зводиться до пошуку клієнтів та ринку збуту. Тож, організація логістики, складське зберігання – це зона відповідальності підрядних організацій
Причина № 5 – часткова оплата (аванс) за поставлений товар	Якщо покупець вносить аванс за товар чи послуги, на які поширюється ПДВ, продавець має виписати та зареєструвати податкову накладну в момент отримання такого платежу. Як бачимо, ДПС не розуміє, чому є оплата, але немає факту надання послуг чи виконання робіт. По суті, податківці звертають увагу на першу частину конструкції: є факт оплати, а отже, повинен бути й результат. Але, як показує практика, аванс може слугувати, наприклад, коштом для закупівлі будівельних матеріалів, з яких потім будуть виконуватись роботи. І таких прикладів можна наводити багато

Джерело: складено автором на підставі [12]

Це призводить до того, що підприємство не може отримати повну оплату товару і, окрім того, у платника ПДВ не виникає податковий кредит. В цьому дослідженні розглянемо нюанси розблокування податкових накладних у воєнний час.

Якщо звернутися до статистичних даних, то в середньому щомісяця упродовж 2024 року податкова служба блокувала податкові накладні і розрахунки коригування у 23,5 тисяч платників ПДВ, що становить 15% до тих, які реєстрували ПН/РК. Таким чином, загалом за 8 місяців 2024 року було заблоковано 1,6 млн. ПН/РК, з яких 1,2 млн (а це 72%) пізніше були розблоковані податківцями. Це означає, що в середньому кожен місяць 17 тис. платників ПДВ змогли довести податківцям своє право на реєстрацію ПН/РК, 5 тисяч платників відстояли своє право на реєстрацію ПН/РК в судах на суму ПДВ, яка становить майже 2 млрд грн. Кількість ризикових платників станом на 01.09.2024 становило понад 32 тис., що становить 21 % до всіх платників, які реєстрували податкові накладні та розрахунки коригування. Отже, як свідчать наведені дані, перелік ризикових платників у серпні 2024 р. збільшився

і тенденція до зростання кількості ризикових платників зберігається з вересня 2023 р. Слід наголосити на тому, що у серпні 2024 р. за рішеннями суду 44 платники було виключено з ризикових, а 20 платників – за результатами адміністративного оскарження.

Кількість ризикових платників у травні 2025 р. становить 14, 6 тис., тобто з 2020 року – це найменша їх кількість, їх перелік з 01.01.2025 р. скоротився майже на 13 тис.

Перелік критеріїв ризиковості платника ПДВ та сама процедура включення платника ПДВ до переліку «ризикових» платників врегульовані Порядком зупинення реєстрації податкових накладних в ЄРПН[8]. Слід відмітити, що в Додатку № 1 до вищезгаданого Порядку [8; 13-14] налічується вісім Критеріїв, на підставі яких податкові органи визнають платника ПДВ «ризиковим» та включають його до переліку «ризикових» платників.

Якщо звернутися до практики, то найчастіше податківці включають платників ПДВ до переліку «ризикових» відповідно до Критерію № 8, який визначено Додатком № 1 до Порядку[8; 13-14], а це означає, що платник ПДВ набуває статусу «ризикового» на підставі наявної у фіскальних органів податкової інформації, зазначеної у ПН/РК щодо ризиковості здійсненої господарської операції платника ПДВ зі своїми контрагентами, як постачальниками, так і покупцями.

Водночас слід наголосити на тому, що податкова інформація у рішенні, на підставі якої податковими органами встановлено відповідність платника певному критерію ризиковості, повинна визначатися із позначенням відповідного цифрового коду, який вказаний у довіднику № 17[3].

Отже, в цьому дослідженні автор пропонує розглянути заходи, які необхідно вжити платнику ПДВ для прийняття рішення про невідповідність статусу «ризикового» та виключення його з відповідного переліку, а також на які нюанси платнику ПДВ слід звернути увагу з урахуванням сформованої судової практики у подібних правовідносинах. Такі заходи зведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Заходи (кроки), які необхідно вжити платнику ПДВ для прийняття рішення про невідповідність статусу «ризикового»

Перший крок – отримання рішення про статус «ризикового платника»	Отримавши від податкового органу в електронному кабінеті рішення, яким платнику ПДВ присвоєно статус «ризикового», такому платнику необхідно з'ясувати підставу включення його до категорії «ризикових» платників (податкова інформація, вказана як підстава для визначення статусу), як правило вказується цифровий код з довідника кодів податкової інформації
Другий крок – подання до ПС письмових пояснень	Після з'ясування причин ризиковості, платнику ПДВ, якого було віднесено до категорії «ризикових» платників, необхідно вживати заходів для його виключення з цього переліку шляхом подання до територіального податкового органу письмових пояснень разом з копіями документів, які стосуються безпосередньо здійснення господарських операцій такого «ризикового» платника ПДВ із контрагентами, які зазначені в рішенні про відповідність платника ПДВ критеріям ризиковості.
Третій крок – отримання інформації	Конкретну податкову інформацію про підстави внесення платника ПДВ до категорії ризикових, платник може отримати від податкового органу шляхом направлення адвокатського запиту або запиту на інформацію, яка використовується при підготовці письмових пояснень до податкового органу для прийняття рішення про невідповідність платника ПДВ критеріям ризиковості та виключення його з переліку ризикових платників.
Четвертий крок – з'ясування необхідності надання підтверджуючих документів	При підготовці письмових пояснень стосовно причин виключення платника ПДВ з категорії «ризикових», необхідно звертати увагу на необхідність обов'язкового надання первинних і розрахункових документів, які були складені платниками за результатами здійснення господарських операцій, оформлених належних чином з відображенням їх змісту та обсягу та за наявності обов'язкових реквізитів, що відповідають таким господарським операціям. Підготувати пояснення та документи – довести реальність операції. Подати їх у ДПС через електронний кабінет за встановленою формою
П'ятий крок – відмовлено у реєстрації (якщо)	Якщо відмовлено у реєстрації – слід оскаржити таке рішення спочатку адміністративно, а за потреби – в суді.

Джерело: складено автором на підставі [8-14]

Зауважимо, що підготовка письмових пояснень – це не формальна процедура, яка передусе процедурам адміністративного та судового оскарження рішення про відповідність платника ПДВ критеріям ризиковості платника, а отже, потребує зваженого підходу до підготовки та нормативно-правового обґрунтування таких письмових пояснень з посиланням на всі підтверджуючі первинні та розрахункові документи, що підтверджують зміст та обсяг господарських операцій із контрагентами,

зазначеним в рішенні про відповідність платника ПДВ критеріям ризиковості платника.

Одночасно, у зв'язку з тим, що рішення про відповідність платника ПДВ певному Критерію ризиковості містить в собі мінімальний обсяг інформації, яка стала підставою для включення цього платника до переліку «ризикових», то такому платнику ПДВ для прийняття рішення щодо його невідповідності критеріям ризиковості, необхідно подати податківцям детальні та обґрунтовані пояснення відносно підстав, обсягу, змісту господарських операцій платника ПДВ із його контрагентами з відображенням повного переліку первинних і розрахункових документів, які додаються разом з поясненнями та підтверджують здійснення господарських операцій, які в подальшому матимуть доказове значення, як під час застосування платником ПДВ процедури адміністративного оскарження, так і під час судового оскарження рішення про його відповідність критеріям ризиковості.

Висновки. Сьогодні вітчизняний бізнес переживає неймовірно важкі часи. Окрім того, що господарюючі суб'єкти щодня борються з наслідками агресії зовнішнього ворога, бізнесу ще додатково доводиться долати й внутрішні виклики. Проведене дослідження дає змогу констатувати, що у 2025 році питання зупинення реєстрації податкових накладних залишається актуальним для суб'єктів бізнесу. Оскільки контролюючі органи активно аналізують господарські операції з метою виявлення ризикових платників ПДВ, тому важливо вжити всіх заходів з метою запобігання блокування накладних і забезпечити безперебійну роботу господарюючого суб'єкта.

Література

1. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 30.06.2025).
2. Гавриленко, Н. В. (2025). Вплив війни на податкові перевірки та податкові спори: ключові інсайти моніторингу. *Актуальні проблеми сталого розвитку*, 2(2), 129-135. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(2\)-14S](https://doi.org/10.60022/2(2)-14S) (дата звернення: 11.07.2025).
3. Дмитрик О. О. Деякі особливості оподаткування суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану / О. О. Дмитрик, К. О. Казмірук // *Право та інновації*. – 2022. – №. 4(40) – С. 115–120. URI: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/23058> (дата звернення: 11.07.2025).
4. Носевич Василь, Артюх Оксана. Сучасні проблеми прямого оподаткування в Україні. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, №. 4, 2023, pp. 11-20. doi: 10.46299/j.isjmef.20230204.02.(дата звернення 12.07.2025).
5. Ксьонжик І.В., Мацьків Г.В. Нові податкові реалії українського бізнесу в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2022 р. Ч. 2*. Львів: ЛНУП, 2022. С. 105-107 URL: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/konf.html?start=5> (дата звернення 12.07.2025).
6. Бородкін О., Ємець Р. Податкова реформи в період воєнного стану. URL: <https://vkr.ua/publication/podatкова-reforma-v-periodvoennogo-stanu-shcho-priynyali-15-bereznya> (дата звернення 12.07.2025).
7. Юшко С. В. Оподаткування платників податків в умовах воєнного стану в Україні [Електронний ресурс] / С. В. Юшко // *Фінансово-бюджетна політика в умовах воєнного стану : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 квітня 2024 р. : тези допов. / відп. ред. І. Я. Чугунов*. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. – С. 98 – 100. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33474>. (дата звернення: 12.07.2025)
8. Постанова Кабінету міністрів України Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. від 11 грудня 2019 р. № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>. (дата звернення 05.07.2025)
9. Довідник кодів податкової інформації, що стала підставою для розгляду питання про відповідність платника ПДВ критеріям ризиковості платника податку (затверджений наказом ДПС від 05.03.2025 №195 «Про внесення змін до наказу ДПС від 11.01.2023 №17». URL: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/878534.html>. (дата звернення 05.07.2025 р.)
10. Податкові спори та вирішення податкових спорів: ключові інсайти та результати міжнародного опитування. PwC. Україна. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2025/podatkovyi-spory-doslidzhennia.html> (дата звернення: 04.05.2025).
11. Managing conflict PwC's Global Tax Controversy and Dispute Resolution Survey January 2025.

URL: <https://www.pwc.com/gx/en/dispute-resolution-tax-audit-services/assets/pwc-tax-controversy-dispute-resolution-survey.pdf> (дата звернення 10.07.2025).

12. Кузнецов О. Блокування податкових накладних: чому досі існує проблема. Видавництво Юридична практика. URL: <https://pravo.ua/blokuvannia-podatkovykh-nakladnykh-chomu-dosi-isnuie-problema/> (дата звернення 10.07.2025).

13. Рекомендації щодо вжиття заходів для виключення платника ПДВ з переліку ризикових платників з урахуванням сформованої судової практики, – Ельвіна Гаврилюк, адвокат ID Legal Group для видання «Юрист&Закон». URL: <https://id-legalgroup.com/news/rekomendatsii-shchodo-vzhyttia-zakhodiv-dlia-vykliuchennia-platnyka-pdv-z-pereliku-ryzykovykh-platnykiv-z-urakhuvanniam-sformovanoi-sudovoi-praktyky-elvina-havryliuk-advokat-id-legal-group-dlia-vydann/> (дата звернення 10.07.2025).

14. Гаврилюк Е. Рекомендації щодо вжиття заходів для виключення платника ПДВ з переліку «ризикових» платників з урахуванням сформованої судової практики, – Ельвіна Гаврилюк, адвокат ID Legal Group. URL: <https://id-legalgroup.com/blog/rekomendatsii-shchodo-vzhyttia-zakhodiv-dlia-vykliuchennia-platnyka-pdv-z-pereliku-ryzykovykh-platnykiv-z-urakhuvanniam-sformovanoi-sudovoi-praktyky-elvina-havryliuk-advokat-id-legal-group/> (дата звернення 10.07.2025).

References

1. Tax Code of Ukraine of 02 December 2010 No. 2755-VI (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (accessed June 30, 2025).

2. Havrylenko, N. V. (2025). *Vplyv viiny na podatkovi perevirky ta podatkovi spory: kliuchovi insaity monitorynhu.* [Aktualni problemy staloho rozvytku]. 2(2), 129-135. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(2\)-14S](https://doi.org/10.60022/2(2)-14S). (accessed July 11, 2025).

3. Dmytryk O. & Kazmiruk K. Deiaki osoblyvosti opodatkuvannia subiektiv hospodariuvannia v umovakh voiennoho stanu [Some features of taxation of business entities under martial law] *Pravo ta innovatsii*. – 2022. – 4(40) – S. 115–120. (accessed July 11, 2025).

4. Nosevych Vasyly, Artiukh Oksana. Suchasni problemy priamoho opodatkuvannia v Ukraini [Modern problems of direct taxation in Ukraine]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, №. 4, 2023, pp. 11-20. doi: 10.46299/j.isjmef.20230204.02. (accessed July 12, 2025).

5. Ksonzhyk I.V., Matskiv H.V. Novi podatkovi realii ukrainskoho biznesu v umovakh voiennoho stanu [New tax realities of Ukrainian business under martial law]. *Aktualni problemy suchasnoho biznesu: oblikovo-finsanovy i ta upravlinskyi aspekty: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii*, 22-23 bereznia 2022 r. Ch. 2. Lviv: LNUP, 2022. S. 105-107 (accessed July 12, 2025).

6. Borodkin O., Yemets R. Podatkova reformy v period voiennoho stanu [Tax reform during martial law]. URL: <https://vkp.ua/publication/podatkova-reforma-v-periodvoiennoho-stanu-shcho-priynyali-15-bereznia>. (accessed July 12, 2025).

7. Iushko S. Opodatkuvannia platnykiv podatkiv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Elektronnyi resurs]. *Finansovo-biudzhetna polityka v umovakh voiennoho stanu* [Taxation of taxpayers under martial law] : tezy dop. Vseukr. nauk.-prakt. konf., - Kyiv : Derzh. torh.-ekon. un-t, 2024. – S. 98 – 100. (accessed July 12, 2025).

8. Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia poriadkiv z pytan zupynennia reiestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh. vid 11 hrudnia 2019 r. № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>. (accessed July 7, 2025).

9. Dovidnyk kodiv podatkovoi informatsii, shcho stala pidstavoiu dlia Rozghliadu pytannia pro vidpovidnist platnyka PDV kryteriiam ryzykovosti platnyka podatku [Directory of tax information codes that became the basis for considering the issue of compliance of a VAT payer with the taxpayer risk criteria] (zatverdzhenyi nakazom DPS vid 05.03.2025 №195 «Pro vnesennia zmin do nakazu DPS vid 11.01.2023 №17»). URL: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/878534.html>. (accessed July 5, 2025).

10. Podatkovi spory ta vyrishennia podatkovykh sporiv: kliuchovi insaity ta rezultaty mizhnarodnoho opytuvannia. PwC. Ukraina. [Tax disputes and tax dispute resolution: key insights and results of an international survey. PwC. Ukraine] URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2025/podatkovi-spory-doslidzhennia.html>. (accessed July 4, 2025).

11. Managing conflict PwC's Global Tax Controversy and Dispute Resolution Survey January 2025. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/dispute-resolution-tax-audit-services/assets/pwc-tax-controversy-dispute-resolution-survey.pdf> (accessed July 10, 2025).

12. Kuznietsov O. Blokuvannia podatkovykh nakladnykh: chomu dosi isnuie problema. Vydavnytstvo Yurydychna praktyka.[Blocking tax invoices: why it's still a problem] URL: <https://pravo.ua/blokuvannia-podatkovykh-nakladnykh-chomu-dosi-isnuie-problema/> (accessed July 10, 2025).

13. Rekomendatsii shchodo vzhyttia zakhodiv dlia vykliuchennia platnyka PDV z pereliku ryzykovykh platnykiv z urakhuvanniam sformovanoi sudovoi praktyky, – Elvina Havryliuk, advokat ID Legal Group dlia vydannia «Iuryst&Zakon». [Recommendations on taking measures to exclude a VAT payer from the list of risky payers, taking into account established judicial practice] URL: <https://id-legalgroup.com/news/rekomendatsii-shchodo-vzhyttia-zakhodiv-dlia-vykliuchennia-platnyka-pdv-z-pereliku-ryzykovykh-platnykiv-z-urakhuvanniam-sformovanoi-sudovoi-praktyky-elvina-havryliuk-advokat-id-legal-group-dlia-vydann/>(accessed July 10, 2025).

14. Havryliuk E. Rekomendatsii shchodo vzhyttia zakhodiv dlia vykliuchennia platnyka PDV z pereliku «ryzykovykh» platnykiv z urakhuvanniam sformovanoi sudovoi praktyky,[Recommendations on taking measures to exclude a VAT payer from the list of “risky” payers, taking into account established judicial practice] – Elvina Havryliuk, advokat ID Legal Group. URL: <https://id-legalgroup.com/blog/rekomendatsii-shchodo-vzhyttia-zakhodiv-dlia-vykliuchennia-platnyka-pdv-z-pereliku-ryzykovykh-platnykiv-z-urakhuvanniam-sformovanoi-sudovoi-praktyky-elvina-havryliuk-advokat-id-legal-group/>(accessed July 10, 2025).